

# BIBLIA WARSZAWSKO-PRASKA

21. Izaak modlił się do Jahwe za swoją żonę, ponieważ była bezpłodna. I Jahwe dał się ubłagać. Kiedy już Rebeka stała się brzemienna,

22. zaczęli w jej łonie walczyć ze sobą dwaj synowie. Wtedy ona pomyślała sobie: Co to ma znaczyć, że się tak dzieje? I poszła prosić o radę Jahwe.

23. A Jahwe tak jej powiedział: W twoim ciele są dwa narody, dwa odrębne pokolenia dzielą się już w twoim łonie; jeden będzie górował nad drugim, starszy będzie szłóg młodszego.

24. Kiedy nadszedł czas porodu, okazało się, że w jej łonie były bliźnięta.

25. Ten, który jako pierwszy przyszedł na świat, był rudy i cały pokryty włosami jakby jakimś płaszczem. Nadano mu imię Ezaw.

26. Potem ujrzał światło dzienne jego brat, trzymając za piętę Ezawa. Nazwano go Jakub. Izaak miał sześćdziesiąt lat, gdy oni się urodzili.

- ❖ XX w. (ukazała się w 1997 r.); kanon katolicki
- ❖ *Biblia rodzinna*
- ❖ Tłumaczenie dokonane przez ks. bpa Kazimierza Romaniuka
- ❖ Prace nad przekładem trwały od 1961 do 1996 r.
- ❖ Podstawą tłumaczenia były języki oryginalne – hebrajski i grecki

Jest to drugi od czasów ks. Jakuba Wujka przekład całej Biblii dokonany przez jedną osobę. Tłumacz w swojej pracy skupił się na komunikatywności języka. Tym samym przekład jest daleki od dosłowności, czasem ma charakter parafrazy. Założeniem tłumacza było zachowanie ekumenicznego charakteru, zatem przypisy i objaśnienia zostały ograniczone do minimum.

# Biblia czytana od pokoleń

FRAGMENTY KSIĘGI RODZAJU Z WYBRANYCH POLSKICH TRANSLACJI BIBLIJNYCH

Wydział Nauk Humanistycznych  
Zakład Literatury Biblijnej  
i Zakład Literaturoznawstwa Transkulturowego  
Biblioteka Główna UKSW

ul. Dewajtis 5, s. 116  
Godz. 17.00  
14 maja 2014 r.



## BIBLIA KRÓLOWEJ ZOFII

**N**a począteze bog stworzył nyebo y szemyó, alye szemyna bila nyemazyteczna a proszna, a ezni bili na twarzy przepaszczy, a duch boszy naszweczycy (!) nad wodamy. Y rzekl bog: bódz szwyatlo, y stworzono szwyatloszcz. A uszrzal bog szwyatloszcz, ysze gest dobra, y rozszdzyl szwyatloszcz ode ezni, y nazwal gest szwyatloszcz dnyem, a ezni noczj. y uczynyl wyeczycor a s yutra, dzecyn\* gedem. Lepak rzecze bog: bódz stworzenye') w poszrod wod, a rozszdzyl wodi od wod. Y uczynyl bog stworzenye') y rozszdzyl wodi, gesto bili pod stworzenym'), ot tich, gesz bili nat stworzenym'). Y stalo sze gest tako. Y nazwal bog stworzenye')

- ❖ XV w., kanon katolicki
- ❖ *Biblia szarospatacka, Biblia szarospatacka*
- ❖ Powstała z inicjatywy Zofii Holsztańskiej, żony Władysława Jagiełły
- ❖ Opracowana w latach 1453 – 1461 przez Andrzeja Jaszowica
- ❖ Oparta na Wulgacie i czeskim tłumaczeniu Pisma Świętego

Nazwa tego zabytku literatury pochodzi od nazwy miejscowości Sárospatak na Węgrzech, gdzie w bibliotece kolegium kalwińskiego Biblia znajdowała się od 1708 roku. Do czasów II wojny światowej przetrwało 185 kart – Stary Testament do Księgi Estery. W 1945 roku zabytek uległ zniszczeniu. Do dziś zachowały się pojedyncze karty.

## PRZEKŁAD IZAAKA CYLKOWA - TORA

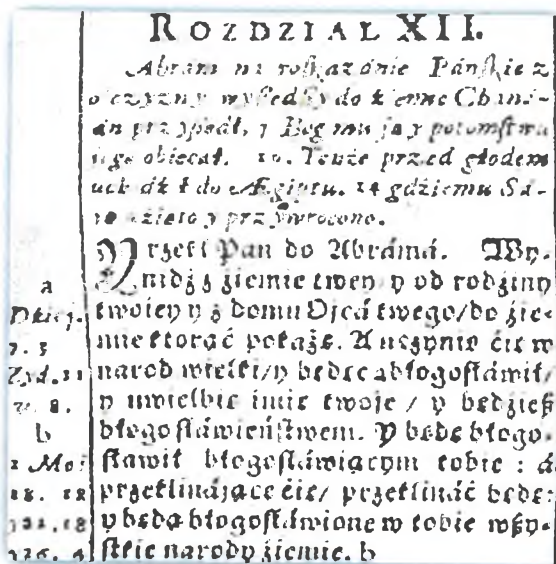
### ROZDZIAŁ XXII.

1. Stalo się po wypadkach tych, że Bóg doświadczył Abrahama, i rzekł do niego: „Abrahamic!” a rzekł: „Oto jestem!”  
2. I rzekł: „Weź syna twójgo, jedyńaka twójgo, którego miłujesz, Iehaka, a idź do ziemi Moria, i złóż go tam jako całopalenie, na jeshoj z gór, którą wskażę tobie.”  
3. I wstał Abraham rano, i osiodłał osła swójgo, i zabrał dwóch pacholców swoich z sobą, i Iehaka, syna swójgo, i narząbał drzew dla całopalenia, i powstał i poszedł na miejsce, o którym powiedział im Bóg.  
4. Dnia trzeciego, podniósł Abraham oczy swójgo, i ujrzał miejsce ono złobaka.  
5. I rzekł Abraham do pacholców swoich: „Zastaniec wy tu przy osle; a ja i chłopię pojdzim do onąd, i poklonim się i powrócimy do was.”

- ❖ XIX w. ( ukazał się w 1895 roku); kanon katolicki
- ❖ Pięcioksiąg Mojżeszowy, pierwsze pięć ksiąg Starego Testamentu
- ❖ Tłumaczenie dokonane przez Izaaka Cyłkowa
- ❖ Pierwsze tłumaczenie Starego Testamentu oparte na hebrajskim
- ❖ Wydanie w dwóch edycjach – z komentarzem i bez komentarza

Izaak Cyłkow – pierwszy rabin Wielkiej Synagogi na Tłomackiem – przez ponad 30 lat tłumaczył żydowskie księgi wchodzące w skład Starego Testamentu. Pierwsze ukazały się *Psalmy* w 1883 roku. Następnie *Tora*, a potem, w pierwszych latach XX wieku, ukazywały się dalsze księgi.

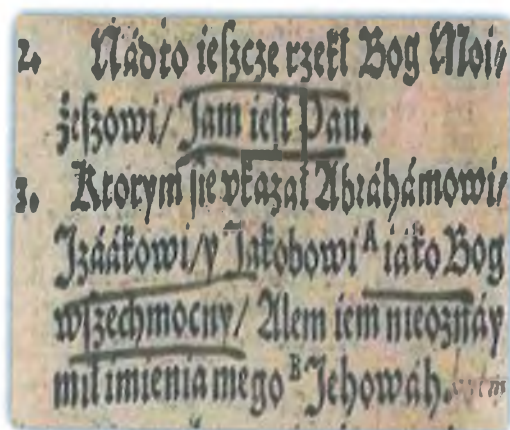
## BIBLIA GDAŃSKA



- ❖ XVII w. (ukazała się w 1632 r.); kanon protestancki
- ❖ Prace nad przekładem trwały od 1600 do 1632 r.
- ❖ Wielu autorów przekładu poszczególnych ksiąg
- ❖ Tłumaczenie dosłowne z języków oryginalnych

*Biblia gdańska* stanowi jedno z najpopularniejszych polskich tłumaczeń protestanckich. Przekład powstał jako wyraźny odzew protestantów na katolickie tłumaczenie Pisma Świętego dokonane przez ks. Jakuba Wujka. Warstwa językowa obu przekładów jest jednak bardzo zbliżona. *Biblia gdańska* była tekstem kanonicznym dla protestantów przez prawie trzysta lat.

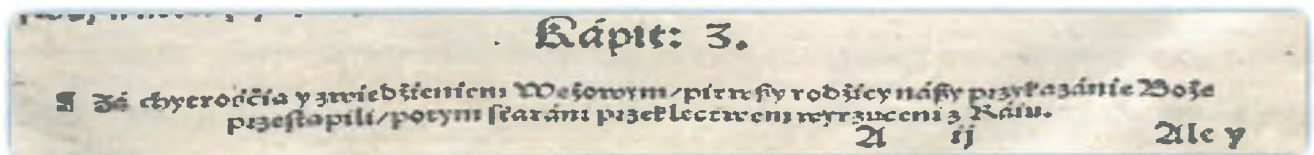
## BIBLIA BRZESKA



- ❖ XVI w. (ukazała się w 1563 r.), kanon protestancki (kalwinizm)
- ❖ *Biblia pińczowska*, *Biblia Radziwiłłowska*
- ❖ Inicjatorem przekładu był Mikołaj Radziwiłł Czarny
- ❖ Prace nad przekładem trwały od 1559 do 1563 r.
- ❖ Podstawę przekładu stanowiły oryginały hebrajskie i greckie

Tłumaczenie powstało dzięki sympatyzującemu z reformacją Janowi Łaskiemu oraz gronu uczonych pod kierunkiem Grzegorza Orszaka. Przekład cechuje piękno języka oraz unikanie archaizmów i obcych konstrukcji składniowych. Do naszych czasów zachowało się niewiele egzemplarzy *Biblii brzeskiej*.

## BIBLIA LEOPOLITY



❖ XVI w. (ukazała się w 1571 r.); kanon katolicki

❖ *Biblia Szarffenbergowska*

❖ Przekład dokonany na zlecenie Marka Szarffenberga

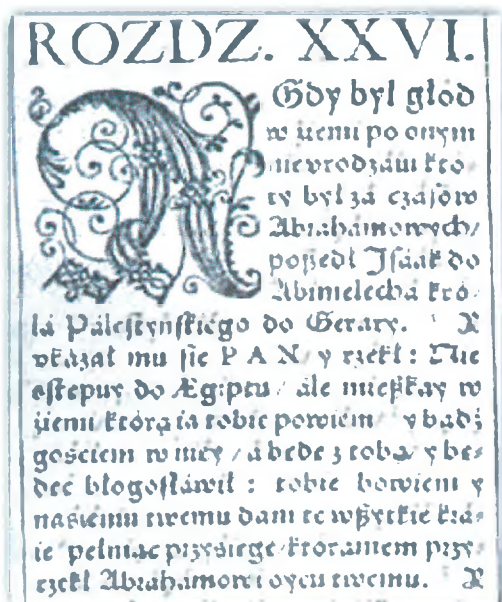
❖ Dedykowany Zygmuntowi Augustowi

❖ Pierwszy drukowany przekład polski całej Biblii

❖ Źródłem przekładu była Wulgata

Nie jest znany tłumacz Biblii Leopoldy, natomiast koordynatorem był Jan Nicz Lwowianin. Przekład uważany jest za niezbyt udany – już wówczas pojawia się słownictwo przestarzałe oraz gwarowe.

## BIBLIA JAKUBA WUJKA



❖ XVI w. (ukazała się w 1599 r.); kanon katolicki

❖ Źródłem przekładu była Wulgata i języki oryginalne

❖ Powstała na zlecenie kolegium jezuickiego, na fali działań kontrreformacyjnych

Biblia ukazała się dwa lata po śmierci jej twórcy, księdza Jakuba Wujka, po zakończeniu obrad komisji rewizyjnej. Zabytek, poprzez swój wyjątkowy styl, był wzorcem dla późniejszych tłumaczeń. Należy do najpiękniejszych zabytków literatury polskiej – jego walory doceniali m. in. Jan Kochanowski i Adam Mickiewicz.